

Турция през II-та половина на 17 в. На мѣстото на дубровчанитѣ въ българскитѣ градове и села се появили голѣмъ брой търговци отъ всѣкаква националностъ, които станали посредници въ износа на кожи за италианскитѣ пазари. Значителна частъ отъ този износъ преминавалъ чрезъ голѣми търговски фирми и представителства въ Цариградъ, Родосто, Солунъ и Варна, гдето броя на търговцитѣ отъ Германия, Австрия, Англия и Франция нараствалъ постоянно. Венеция заемала видно мѣсто между тия страни и нейнитѣ търговци прониквали въ всички области на обширната турска империя, за да изнасятъ сурови кожи и кордовани.

Значението на Венеция за износа на български кожи поличава и отъ единъ докладъ отъ 1699 г. на дубровнишкия посланикъ въ Цариградъ — Лука Барка. Макаръ търговията на дубровчанитѣ въ Балканския полуостровъ — съ изключение на Русе и Цариградъ — да е била съвършено замрѣла, посланикътъ предлага като средство за възобновяване тѣхната търговия основаване въ Цариградъ една кѣща съ значителни капитали, която да закупува редовно кожи и други сурови произведения отъ крайбрежнитѣ земи на Черно море, които да се изнасятъ на първо мѣсто за Венеция, Анкона и Дубровникъ¹⁾. Това не е могло да стане. Обаче, съ сигурностъ може да се предполага, че въ Венеция сѣ внасяни по това време значително количество кожи отъ българскитѣ земи чрезъ посредничеството на многобройни мѣстни търговци, които били въ тѣсни връзки съ самото население. Голѣмиятъ дѣлъ на Венеция въ търговията съ кожи се установява отъ многобройнитѣ документи, произходящи отъ 17 и 18 в., запазени въ държавния архивъ на Венеция²⁾.

Най-голѣмиятъ пазаръ на българскитѣ кожи е билъ *Дубровникъ*. Обаче този градъ най-малко отъ всички други тържища се нуждаелъ отъ суровитѣ произведения на българското население. Дубровникъ е игралъ повече роля на посрѣдническо тържище, което е теглило въ продължение на повече отъ 500 години стоки отъ България, предназначени предимно за италианскитѣ пазари. Малката република на Св. Влахъ всѣкога е представлявала ограниченъ пазаръ за българскитѣ произведения. Това си мѣсто на посрѣдникъ въ левантската търговия Дубровникъ е запазилъ въ продължение на вѣкове. Тази негова роля е била ясно отбелязана отъ съвременицитѣ на онази епоха³⁾. Мѣстото, което заемалъ града Родосто по отношение износа на български кожи, далечъ не било сѣщото, което ималъ Дубровникъ. Кожитѣ, които закупували дубровнишкитѣ колонисти всрѣдъ българ-

¹⁾ „... veniamo al ultimo sopra la piazza di Constantinopoli qui si vole un capitale per fare fondo di una casa del negozio al meno dicati 25 milla con li qudi si potesse fare un regiro annualmente per la riviere del marnegro da dove si potrelero provedere effetti con avantagio cioe cori di magio, cori buffali et cere tutto mercantie di esito questo negozio darebe a dito di havere corrispondenza in Christianità tantoper Venezia quanto per Ancona e per Ragusi ... Memoria, fasc. 37 № 1784.

²⁾ Венециански държ. архивъ. Cinque Savii B. 349 № 121 B. № 371 № 39 B. № 393 № 221 и др. Сѣщо: Pelli Commercio; B. 391 № 62, 74; B. 368 № 40; сѣщо Turchia: bovini, B. 358 № 28 bis.

³⁾ Презъ 1575 г. е пжтувалъ отъ Венеция за Цариградъ Яковъ Соранцо, който разказва за Дубровникъ, че презъ него минавала главната търговия между западъ и Турция. ср. Matkovic, P. ц. с. Rad кн. 124 стр. 20.